

De VISWEEK en BRADERIE van 1939

In mei '83 werd aan het 45 jarig bestaan van de Heistse Klakkertjes een feestelijk karakter gegeven. Het nam wel niet zo een vaart als in april 1963, toen de " Zilverenviering " een grootse feestdag werd met deelname o.a. van de Winzertanzgruppe uit Bingen (Duitsland) en folkloregroepen uit Blankenberge en Oostende. Toch was op die druilige zaterdag in mei minister De Croo aanwezig, nadat hij de nieuwe spoorlijn had ingereden en het lint had doorgeknipt aan de toegang van de voetgangerstunnel naar Oostwinkel.

Dergelijke manifestaties bieden aan de pers, en in 't bijzonder de gewestelijke weekbladen, de gelegenheid om de historiek van de Heistse Klakkertjes te brengen, al gebeurt dat nu telkens in verkorte versie.

Bij het lezen van die verslagen, zowel wat gepubliceerd werd in 1963 als in 1983, komt het bij me over, dat de stellers er enige moeite mee hebben om de lezers terug te brengen in de sfeer van de activiteiten die in 1938/39 aanleiding hebben gegeven tot het oprichten van deze typische Heistse folkloregroep.

Mijn eigen herinneringen aan de visweek en braderie van 1939, zijnde ook de aanloop tot de stichting van de Heistse Klakkertjes, heb ik getoetst aan enkele persartikels die destijds verschenen zijn. Zo doende hoop ik de lezers een zo getrouw mogelijke idee te geven hoe groot de opzet van de organisatoren toen was. De Heistenaars die het meegemaakt hebben, zullen er zeker geen moeite mee hebben om in gedachte 45 jaar jonger te worden en meteen nog anekdoten over die visweek en braderie op te rakelen.

-o-o-o-o-o-o-

In het guldenboek van de badstad Heist is neergepend dat de eerste visweek ten stadhuize werd geopend op zaterdag 27 mei 1939.

De visweek en braderie zou duren tot zondag 4 juni '39, maar in een latere stadium van voorbereiding sprak men van " Het Visschersfeest van 21 mei tot 4 juni 1939 ". Die 21 mei '39 die aan het feestprogramma werd toegevoegd, was de inhuldigingsdag van burgemeester Henri Debra waarmee de visweek en braderie zou worden ingeluid en de zondag 4 juni '39 was de aanvang van de zomerkermis die het sluitstuk van die " Dolle week " werd.

In feite groeide de gedachte in bepaalde kringen - zeg maar hoteliersbond - om te Heist iets groots op het getouw te zetten al kort na de raadsverkiezingen van 1938. En wie waren de gemeentebestuurders na die verkiezingen ?

Na de ambtsperiode 1932/38 van burgemeester Felix Demyttenaere en zijn liberale-

socialistische coalitie, behaalden de liberalen in 1938 de volstrekte meerderheid (6-5) met een miniem verschil van 7/11 van een stem. Dit was mogelijk omdat toen nog mocht bont gestemd worden (naamstemmen op verschillende lijsten). Niet te verwonderen dat met deze uitslag op politiek vlak enig heibel ontstond en door de verliezers een hertelling van de stemmen geëist werd.

Hoe dan ook de verkiezingsuitslag werd bestendigd en op 6 januari 1939 kon de nieuwe gemeenteraad voor de eerste maal vergaderen. Het duurde amper een kwartier om de raadsleden te beëdigen en de twee schepenen te verkiezen.

Aanvankelijk was H. Debra er niet erg op gesteld om een tweede maal burgemeester te worden. Mogelijks waren de gebeurtenissen - in eigen partij - die geleid hadden tot zijn ontslag als burgemeester tijdens de casinoperiode 1925/26 nog niet verteerd. Het was slechts op nadrukkelijk aandringen van zijn meest trouwe partijgenoten dat hij het burgermeesterschap aanvaardde. Het had trouwens al heel wat moeite gekost om H. Debra op de liberale kandidatenlijst te krijgen. Men zou hier dus kunnen zeggen eind goed al goed en H. Debra werd gezalfd met de slogan " Vader der Heistse Vissers " ! Met Henri Debra hadden we verder in de gemeenteraad de liberalen H. Goetinck en Willem Dhauw die tot schepenen verkozen werden en de raadsleden Theo Denoyel, Camiel Vantorre (Fox) en René Vantorre (Ketser). Als katholieken zetelden Robert de Gheldere, Edmond Daveloose, Victor Dhondt, Julien Warmoes en Wilfried Vanbesien.

-o-o-o-o-o-o-

Tussen de dag van de raadsverkiezingen (okt. '38) en de installatievergadering (6.1.39) was intussen al in de schoot van de hoteliersbond Heist-Duinbergen het idee ontstaan - en in grote lijnen uitgewerkt - om nog vóór het hoogseizoen van 1939 te Heist iets groots te organiseren met de medewerking van de plaatselijke verenigingen. Dat zulks uiteindelijk een groot succes ging worden, hadden voorzitter Edg. Defonseca en secretaris Viaene van de hoteliersbond allicht nooit durven dromen.

Vanaf nieuwjaar 1939 was de aangekondigde visweek en braderie - en meegaande ook de wording van de Klakkertjes - al een veelbesproken aangelegenheid.

Geregeld verschenen in de pers berichten om de bevolking in te lichten over de stand van zaken.

Op 28.1.39 wordt in het Brugsch Handelsblad geschreven dat :

" uit goede bron vernomen werd dat met Sinksen buitengewone luisterrijke feesten zullen plaats vinden, zoals Heist er nog nooit te voren heeft gekend. Ze zullen 8 dagen duren, met optochten, folkloristische stoeten, tentoonstellingen enz.... "

Op 24.2.39 gaat het over :

" Grootsche feestelijkheden ter verheerlijking van het Visscherijbedrijf met medewerking van Regering, het hoger beheer van het Zeewezen enz.."

Het Burgerwelzijn publiceerde op 11.3.39 het volgende :

" Feesten ter eere van het Visscherijvolk

..... Heyst de Vlaamsche Visschersstad bij uitmuntendheid richt grootsche feesten in om den stoeren Vlaamschen zeeman te vieren...

Het originele van deze feesten zal zijn dat alles op zijn ouderwetsch folkloristisch zal hersaamgesteld worden, hoe de visscher vroeger leefde en werkte en zich ook vermaakte.... "

En zo loopt het maar verder met losse berichten i.v.m. de propaganda voor meer visverbruik, een tentoonstelling in het stadhuis met " Vischkookkunst ", vismateriaal, demonstratie van zeevisbereiding, een folkloristische stoet, vlootparade en als sluitstuk een taptoe ter ere van het 10 jarig bestaan van de vereniging " De Zeemeermin ".

Vanaf die periode wordt op verscheidene fronten de laatste voorbereidselen getroffen voor het groots Sinksen-gebeuren.

Op 11 maart 1939 werd in de zaal van ciné Modern in de Kerkstraat de eerste algemene vergadering gehouden met het oog op " het aanleren van dansen en liederen ". Toen werd nog niet de naam " Heistse Klakkertjes " vermeld, maar aangekondigd dat het aanleren van dansen en liederen zowel voor vrouwen als voor kinderen bedoeld was!

Van meet af aan was Henri Eereboudt uit Blankenberge aangesteld als dansleermeester en stond hij voor de zware opdracht om tijdens die eerste bijeenkomst de dansgroepen samen te stellen. Het was trouwens in die zaal dat later de eerste groepsfoto van de Klakkertjes werd genomen, een foto die nog bij vele Heistenaars bewaard is en waarop zo een slordige 200 Klakkertjes vereeuwigd werden.

Op een ander front was het comité " Handelsaktie - Braderie " aktief waarvan Jan Devlieghe (schoenhandel in de Vlamingstraat) secretaris en bezieler was. Dit comité van handelaars vergaderde o.a. bij Jos Praet " café Oud België ", Maurice Vanhalewijn " café Belgisch Hof ", Emile Lampo " Café Flandria " enz.. Handelaars en neringdoenders werden opgeroepen tot deelname aan de handelsaktie onder het motto " Koopt in Heyst ! ". De voorwaarden tot deelneming behelsden :

- 1) Eén of meer prijzen ter beschikking stellen voor de tombola.
- 2) In ruil voor de geschonken prijzen wordt aan de handelaars loterijbriefjes afgeleverd.

3) De loten hebben een waarde van 1 fr per 10 fr aankoop.

4) Ieder handelaar stelt zijn prijzen tentoon in zijn eigen uitstalraam.

Van de opbrengst van de tombola was 50% bestemd voor het St. Niklaasfeest voor de arme kinderen en 50% voor aankoop van prijzen.

Aan de deelnemers van de braderie van 27 tot 30 mei '39 werden gratis kramen ter beschikking gesteld. De handelaars in de Kursaalstraat, Kard. Mercierstraat, Vlamingstraat en Oude Markt, mochten de kramen vóór hun uitbating plaatsen. De andere deelnemers kregen een plaats op de Oude Marktplaats.

Enkele politieke prikjes van misnoegde mensen die met of zonder opzet niet rechtstreeks bij de organisatie betrokken werden (de verkiezing lag nog niet zo ver af !!) konden de "feesttrein " niet doen ontsporen en op 29 april 1939 werd in het Br.h.Bl. het " Officieel " programma afgedrukt van het :

" VISSCHERSFEEST VAN 21 MEI 1939 TOT 4 JUNI 1939 "

Hoewel nog onvolledig, geeft het feestprogramma toch de grote lijnen van de festiviteiten.

Zondag 21 mei

Officiële inhaling van burgemeester Debra " Vader der Heystsche Visscherij "

Dinsdag 23 mei

Cinémavoorstelling en voordracht over Zeevisscherij door Jan Van Hal.

Zaterdag 27 mei

Opening van de braderie in het centrum van de gemeente.

's Avonds fakkeltocht.

Verlichting feestkwartier.

Prijzen voor verlichting en kleedij.

Zondag 28 mei

Bezoek van Gouverneur Baels.

Opening van tentoonstellingen in het stadhuis.

1. Bereide zeevisch door de hoteliers van Heyst-Duinbergen.
2. Tentoonstelling Visschersmateriaal en folklore.
3. Schilderwerken van René Depauw.
4. Demonstratie van vischbereiding.

's Namiddags calvacade met ± 300 Visschers en Visscherinnetjes in folkloristische kleerderdracht en de groep " Vischmijnvrienden Oostende ".
Praalwagens, oude vlaamsche dansen en Visschersliederen, lichtstoet.

Maandag 29 mei

Braderie en folklore op de oude markt.

Gecostumeerde optochten.

Opening der Eerste Viscbweek
ten Stadhuize te Heist. aan. zee,
op Zaterdag 27 Mei 1939.

Zyne Excellentie afgezant van Italic
Vincenzo J. J. J. J.

Comte Paul Pellon.

H. Debra
Burgemeester

Maar
Minister van Verkeerswezen

Staatsoffthoof

W. J. J. J.
Arrondissement commissaris

Edg. De Tommaso.

Voorzitter van den Hoteliersbond van Heist.

's Avonds volksbal op openbare pleinen.

Dinsdag 30 mei

Bezoek minister van Verkeerswezen.

's Namiddags tweede rondgang van de calvacadestoet.

's Avonds sluiting der braderie en fakkeltocht.

Zaterdag 3 juni

Opening kermis en folklorespelen.

Zondag 4 juni

Sluiting Visschersfeesten.

Monstercalvacade met de " 300 Heystsche Visschers "

's Avonds taptoe en volksbal op pleinen.

Opmerkelijk dat in het programma van de visweek en braderie melding wordt gemaakt van een " Calvacade met + 300 visschers en visscherinnetjes in folkloristische kleerderdracht ", dus nog geen " Heistse Klakkertjes ". Dit kwam pas veertien dagen later toen het Br.h.Bl. van 13.5.39 schreef :

" De Klakkertjes van Heist

Een van de eigenaardige groepen die te Heist de feesten zullen opluisteren..... "

De inhuldiging van burgemeester H. Debra betekende voor de Heistse Klakkertjes een eerste optreden in eigen gemeente, nadat zij al eerder present waren geweest op de inhuldigingsfeesten van burgemeester Lybaert te Westkapelle. Daarover schrijft " Het Burgerwelzijn " :

" Toch willen wij speciaal wijzen op de Heystsche groep deelnemers met Heystsche dansers en danseresjes, onder leiding van den heer schepen Dhauw en Dokter E. Leclercq. Hunne uitgevoerde dansen bekwamen zeer veel bijval waarvan Westkapelle de primeur heeft gehad, immers deze groep is bestemd voor de burgemeestersinhuldiging (n.v.d.r. Debra) van zondag a.s. "

Met een extra-subsidie van het inrichtend comité werden de muzikanten van de twee plaatselijke muziekkorpsen uitgedost met een rode schabbe (kiel) en een gele zuidwester. Tot aan het uitbreken van de oorlog 40/45 en nog enige tijd nadien, zorgde de harmonie " Willen is Kunnen " voor de muzikale begeleiding van de Klakkertjes en componeerde Mielte Martony (schoonbroer van Marie van Ludders) de mars van de Heistse Klakkertjes.

De eerste " Moeder van de Klakkertjes " was Leentje (Leonie) Dewitte, destijds al bijna 80 jaar (12.12.1859). Na het uitbreken van de oorlog is Leentje in 1940 uitgeweken naar haar dochter te Vorst, alwaar zij kort nadien op 2 december overleed. Haar stoffelijk overschot werd naar Heist overgebracht op 29.10.45.

De Klakkertjes kregen aanvankelijk maar een scheve blik uit bepaalde katholieke kringen, o.a. de vrije scholen en de geestelijkheid, maar na de oorlog toen de Klakkertjes een nieuw bestuurscomité hadden en in binnen- en buitenland hun toeristische waarde voor Heist-Duinbergen bewezen is alles afgevlakt. De levensgewoonten veranderden immers snel....

De eerste verre verplaatsing van de Heistse Klakkertjes in 1939 was naar Namen en had te maken met een soort verbroederingsfeest van de Vuurkruisenbonden. Dit evenement gaf zelfs aanleiding tot een pennetwist !

In het franstalig dagblad " Le Soir " schreef men over " Les Cadets des Croix de feu " en het Br.H.Bl. voegde er aan toe : - " Terloops weze gezegd dat deze Klakkertjes door de Heistse Vuurkruisenbond werd gesticht...." .

Een protestartikel bleef niet uit en op 10.6.39 werd gerepliceerd :

" De stichters van de Klakkertjes zijn diegenen die de visweek hebben georganiseerd en niet de Vuurkruisers waarvan er slechts 35 kinderen op 200 deel van maken....".

In een werderwoord van Vuurkruisers en Oudstrijders werd op 24.6.39 gesteld dat de Klakkertjes niet als kadetten van de Vuurkruisers, maar als kadetten van de bond van Vuurkruisers en Oudstrijders te Namen zijn opgetreden met 102 deelnemers waaronder 84 kinderen van Vuurkruisers en Oudstrijders !

In juli 1939 had te Heist het tegenbezoek plaats van de Naamse Vuurkruisers. Het werd een groots feest met een optreden van de militaire muziekkapel van het 4e Linie, de plaatselijke harmoniën " Willen is Kunnen " en " Ste.Cecilia ", alsmede de Heistse Klakkertjes die de " Vuurkruisenbloementjes " verkochten en een enorm succes hadden met de zo pas aangeleerde dans " De Lanciers " (= Quadrille des Lanciers, een oude dans) .

Eens deze verbroederingsfeesten voorbij kwam Dr. E.Leclercq opnieuw op de proppen ! Wie Dr. Leclercq gekend heeft zal wel weten welk energiek man hij was die zich altijd honderdprocent achter zijn betrachtingen stelde. Hij was een doorzetter, zelfs eens in de gemeentepolitiek, maar vooral als voorzitter van het feestcomité en vaderlandse groeperingen. Ook het geval " Namen " liet hij zo maar niet los en hij publiceerde de financiële balans van de visweek en braderie die volgens hem 13.116,15 fr aan extra-subsidies gekost had en dat daartegenover aan het Vuurkruisenfeest slechts 1.616,75 fr werd besteed, inbegrepen het mooi concert !

Tot daar wat randnieuws over de Heistse Klakkertjes in het kader van de visweek en braderie, waarover als slot nog enkele nabeschouwingen.

Voor de gastronomische tentoonstelling werden als de mooiste visschotels bekroond :

- Grand Hotel des Bains met " Aquaplane " .
- Hotel Astoria met " Heure de la Mer " .
- Grand Hotel de Bruges et Flandres met " Truits de la mer à Heystoise " .

Toegekende prijzen voor de tentoonstelling :

Eerste prijs :

1. Hotel des Bains en Hotel Astoria (Gouden Medaille)
2. Hotel Bristol, Hotel de Bruges et Flandres (Brons)
3. Pension Notre Dame, Au Petit Plat Fin en café-restaurant Canterbury (brons)

Tweede prijs :

Pension Regina en Hotel Royal.

Voor de inspanning die de pasteibakkers hadden geleverd, werd volgende rangschikking opgesteld :

1. Jos. Desmidt met " De Vuurtoren "
2. Albert Vandeputte met " Vissersboot "
3. M. Van Gaever
4. Declerck
5. Opsomer
6. Jos. Bassens
7. Arthur Vanhecke

De eerste prijs voor de mooiste etalage en versierde gevel werd toegekend aan Leopold Depaepe " Au Louvre " Kursaalstraat.

Op de sluitingsdag van de visweek en braderie werd een vlootparade gehouden waaraan méér dan 50 vissersvaartuigen en het kustwachtschip " Zinnia " deelnamen. Ook de minister van verkeerswezen was aanwezig en zorgde voor een niet-allerdaags feit met een intiem gesprek te voeren met de Heistse reder Ignace Ackx (Naastje).

Naastje had al veel tegenspoed gekend in zijn leven en verloor het jaar voordien op 12.2.38 zijn drie zonen Petrus, Kamiel en Gérard bij het vergaan van zijn vaartuig de H.83. Burgemeester H. Debra, die allicht zijn titel van " Vader van de Heistse Vissers " wilde waar maken, gaf Naastje de gelegenheid om oog in oog met de minister zijn sociale miserie te verklaren. Het antwoord van de minister, zijn voor Naastje legendarische woorden geworden :

" Man, ik zal u deze week twee kaartjes 2^e klas doorzenden om naar mijn bureel te komen en mij in mijn bureel te komen vinden.

Wij zullen deze zaak eens onder ons bespreken " .

De visweek en braderie waren voorbij. De zomerkermis floreerde en voor de wielerliefhebbers stond er nog een bijzondere gebeurtenis op het programma.

Op kermiszondag 4 juni 1939 had op de zeedijk, tegenover de badplaats, de aankomst plaats van de 2e rit Binche-Heist in de ronde van België voor onafhankelijken. Onder grote belangstelling klopte Berten Sercu zeven tegenstrevers in de spurt.

Ongetwijfeld denken nog vele Heistenaars met nostalgie terug aan dit onvergetelijk " Visschersfeest " met de " Vischafslag " in het café Schuurleg, de " Oude Visscherskeuken " in de etalage van " Au Louvre ", de " Oude en nieuwe Tijd " bij Kuborn op de oude marktplaats, de " Vischhandel bij vader Ludders ", de fleurige kraamtjes in de straten en aan alles wat te beleven viel tijdens die feestdagen in mei-juni 1939.

Pierre Vanterre

Herinneringen aan.....

In een tijdspanne van een paar weken overleden twee medewerkers van onze vereniging.

Op 26 sept. '83 overleed Arthur Verbeke (80 j) die te Heist een populair figuur was. Na een hard vissersleven, bleef hij aan wal actief in het verenigingsleven en bleef vooral een trouw lid van de rokersklub " De Ware Vrienden. Daarnaast ontpopte hij zich destijds als een volkszanger op de folkloremakt.

Op ons verzoek was hij dadelijk bereid de schoolmakers te vereenzelvigen op de foto van de klas " Jules Nollet 1908 " (zie tijdschrift mei '82). Dit kon maar niet in een gauwte, maar Arthur bracht een bewonderswaardig geduld op om de namen uit zijn gaaf gebleven geheugen op te diepen.

-o-o-o-o-

Op 5 okt. '83 overleed, na een hartoperatie, Raymond Gheselle in de ouderdom van 56 jaar. Raymond was 13 jaar toen hij na het uitbreken van de tweede wereldoorlog in 1940 met zijn ouders uitweek naar Engeland. Het vierjarig verblijf in Engeland was voor hem een onvergetelijk avontuur en wij waren hem dankbaar toen hij voor ons tijdschrift van augustus '82 niet minder dan 14 pagina's volschreef over zijn oorlogsherinneringen waarin vele Engeland-Heistenaars de trekken van hun eigen belevenissen terugvonden.

-o-o-o-o-